© ANNE VANDENBOSCH

HERIJKING VARKENS-KLASSERING EEN FEIT

Ruim 2 jaar nadat Boerenbond en de Interprofessionele Vereniging voor het Belgisch vlees (IVB) bij het kabinet Peeters de kat de bel aanbonden over de onderschatting van het magervleespercentage door het classificeringstoestel VCS-2000-3C zijn alle toestellen nu herijkt. – *Bert Bohnen, adviseur van het Hoofdbestuur*

De vergelijkbaarheid van het gemeten vleespercentage tussen de verschillende classificeringstoestellen over de slachthuizen is nu beduidend verbeterd. Toch blijven er in laatste instantie nog problemen met de VCS-2000-3C die mogelijk aan het toestel zelf liggen. Boerenbond vraagt een dringende oplossing.

Vleespercentage meten

Het is een Europese verplichting dat bij elk geslacht varken het vleespercentage wordt gemeten. Belangrijk is dat van elk varken – ook die op voet worden verkocht – uiteindelijk het vleespercentage wordt gemeten in het slachthuis. De gegevens hiervan zijn steeds ter beschikking bij IVB. Met welk toestel dit moet gebeuren en de erkenning daarvan is de verantwoordelijkheid van elke lidstaat.

> De varkens die onze boeren produceren, verdienen een correcte en beste meting.

Voor die erkenning moet men vooraf een vastgelegd aantal varkens meten en tevens versnijden. Dit laatste is een tijdrovende bezigheid omdat enerzijds mager vlees en anderzijds intramusculair vet, dekvet en beenderen volledig moeten gescheiden worden. Eén man kan per dag zo slechts één varken verwerken. Uit het gewicht van het vlees kan men dan het vleespercentage bepalen. De gegevens van alle versneden varkens worden vergeleken met de meetwaarden uit het toestel. Uit deze vergelijking volgt een geijkte formule voor het betrokken toestel. Het probleem tot hiertoe was dat de verschillende in België toegelaten toestellen (CGM, PG200, HGP4, VCS2000-3C en Optiscan) destijds los van elkaar werden erkend. De geijkte formule was dan ook gebaseerd op verschillende steekproeven varkens, eentje voor elk toestel. Mogelijke evoluties van de varkenspopulatie van een sterker naar een minder bespierd varken kan dus

Copyright Boerenbond

spelen. Men ging er dan ook van uit dat, en dat is eigenlijk door de globale proef bevestigd, een deel van de verschillen in metingen tussen toestellen daaraan te wijten was. Immers heel wat toestellen waren al jarenlang erkend.
Dit is evenwel in de recentste versnijdingsproef ondervangen. Hierin zijn alle erkende toestellen maar ook 2 nieuwe toestellen, onder andere de Autofom III, uitgetest. In *Landbouw&Techniek* 20 van 2011 hebben we hierover reeds uitvoerig gerapporteerd.

Meetfouten

Na de versnijdingsproef zijn de resultaten berekend en geëvalueerd door IVB en de Cel Begeleiding Karkasclassificatie (CBKc). Het bleek duidelijk dat niet alle toestellen even nauwkeurig meten. Logisch als je weet dat de toestellen verschillend werken. Vooreerst zijn er toestellen die volautomatisch werken zoals de VSC2000-3C en de Autofom. Volautomatisch wil zeggen dat er geen manuele handelingen moeten gebeuren bij het meten zelf, hetgeen onjuiste metingen moet voorkomen. Daarnaast zijn er handbediende toestellen zoals de CGM (zie foto p. 8), PG200 en HGP4. Ze meten op één karkashelft door middel van een sonde die de zwoerd, vetdikte en carrédikte meet. Logischerwijze hangt de juistheid van de meting mee af van de juiste bediening van het toestel namelijk de juiste plaats (rib) en de juiste hoek ten opzichte van het karkas.

Tabel 1 Onderlinge vergelijking nauwkeurigheid van de classificatietoestellen

Toestel	R^2	RMSE
Autofom[1]	0,92	1,11
FOM II[1]	0,76	1,78
PG200	0,74	1,86
CGM	0,74	1,87
HGP4	0,71	1,96
Optiscan	0,66	2,12
CSB – I – M[1]	0,63	2,21
VCS2000-3C	0,73	1,88

[1] Nieuwe toestellen die tot hiertoe nog niet erkend waren

De resultaten bevestigen nu een groot verschil in nauwkeurigheid tussen de verschillende toestellen (tabel 1). De R^2-waarde in de tabel is een statische parameter die het verband geeft tussen de gemeten en de versneden waarden per varken. Eigenlijk geeft deze waarde aan hoe goed de metingen overeenstemmen met het reële vleespercentage. Als R^2 gelijk aan 1 is, wil dit zeggen dat elke meting exact hetzelfde is als het versneden resultaat.
Duidelijk is dat de nauwkeurigheid van de Autofom (zie foto p. 6) torenhoog uitsteekt boven alle andere toestellen. Het is dan ook een scanner die millimeter per millimeter het karkas scant. Daarbij is dit het enige toestel dat het volledige karkas meet, terwijl alle andere toestellen slechts op één helft meten. Daarnaast is ook duidelijk dat de Optiscan en CSB-I-M slecht scoren. De andere toestellen zitten daartussen. De RMSE-waarde is een waarde die de schattingsfout weergeeft. Voor Europa mag die waarde niet hoger liggen dan 2,5. Anders mag het toestel niet erkend worden.

Tabel 2 Voorspelde wijziging in percentage vlees

Toestel	Wijziging % vlees
CGM	+ 0,81
PG200	+ 2,34
HGP4	+ 1,28
Optiscan	+ 1,36
VCS2000-3C	+ 2,86

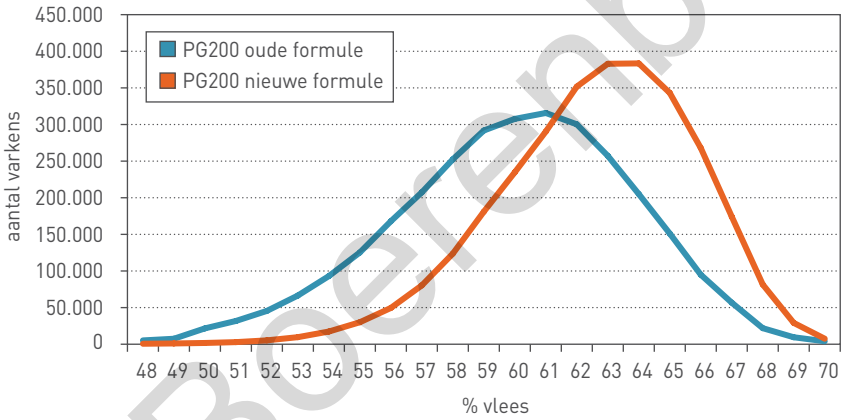

Figuur 1 Vergelijking van de oude en nieuwe formule voor de PG200 op 3 miljoen varkens in 2010 - *Bron: IVB*

Stijgend vleespercentage

Vanaf 1 oktober zijn de herijkte formules op alle toestellen van kracht. Uit berekeningen mag verwacht worden dat het vleespercentage voor een aantal toestellen zal stijgen. Toch zijn er aanzienlijke verschillen naargelang het toestel (tabel 2). Opvallend is dat geen enkel van de erkende toestellen nu lager scoort in vleespercentage dan voordien. Dit wil zeggen dat het magervleespercentage in het verleden steeds werd onderschat!
De CGM gaf het beste resultaat, slechts 0,8% mager vlees onderschat. Zowel de PG200 als de VCS2000-3C, respectievelijk een prik en een volautomatisch gesofisticeerd toestel, gaven een zware onderschatting van respectievelijk 2,34% en 2,86% vlees. IVB deed in 2010 hierop heel wat berekeningen met oude en nieuwe formules voor varkens. Figuur 1 illustreert de verwachte verschillen voor de PG200.

Extreme varkens blijven moeilijk

Uit alle berekeningen blijkt bij het toepassen van de nieuwe formules dat varkens met een extreem laag of hoog percentage mager vlees zeer moeilijk in te schatten blijven. Dit probleem is aanwezig bij alle toestellen, uitgezonderd de Autofom. Het betekent dat varkens met een laag magervleespercentage, bijvoorbeeld 54%, al gauw 1 à 2% overschat worden terwijl varkens met bijvoorbeeld 65% mager vlees al gauw 1 à 2% onderschat worden.
Men trachtte hieraan te verhelpen in de formules, maar dit is niet gelukt. Recente kritiek hierover vanuit enkele slachthuizen om wegens die reden de nieuwe formule niet te moeten toepassen, werd terecht door het kabinet Peeters afgewezen. Het gros van de varkenspopulatie wordt immers veel correcter ingeschat dan voorheen en dat is een belangrijke stap vooruit. In deze beslissing gaat de overheid ervan uit dat elk bedrijf voldoende verscheidenheid heeft in zijn vleesvarkens; dus niet enkel over heel slechte of heel goede varkens beschikt. Toch is het duidelijk dat voor toestellen zoals de PG200 en de VCS2000-3C de communicatie bij de afnemers, zeker in het buitenland, belangrijk is om te duiden waarom het vleespercentage vandaag hoger ligt dan in het verleden.

Nieuwe uitdagingen

De discussie over de nauwkeurigheid van de VCS2000-3C is nog niet afgerond. Voor

Copyright Boerenbond

Boerenbond is het duidelijk dat, als het toestel zo slecht blijft scoren, het onbruikbaar is.
Uit de evaluatie van de resultaten blijkt ook dat als de sector, in het kader van het castratieverbod, massaal overschakelt op Improvac of het afmesten van beertjes dat de ontwikkelde formules daarvoor niet helemaal bruikbaar zijn. Gelukkig heeft IVB in deze proef nog een eigen tweepuntenmethode ontwikkeld die in de toekomst een versnelde aanpassing van formules mogelijk maakt. Deze ontwikkeling in de sector vraagt dus zeer nauwe opvolging. Tenslotte toonde de proef aan dat de foutenmarge bij de toestellen zeer uiteenlopend is. Naar de toekomst toe vragen we dat hieraan dringend iets gebeurt. Nu er een toestel veel beter blijkt te scoren inzake nauwkeurigheid dan al de andere moeten ook de slachthuizen zich bezinnen over een versnelde omschakeling naar dergelijk beter toestel. Aan de overheid werd gevraagd te onderzoeken in welke mate een ondersteuning deze overstap kan versnellen. Voor de boeren is het duidelijk dat het goede varken dat zij produceren ook een correcte en beste meting verdient. Dit is de basispeiler voor doorzichtigheid in de prijzen en een correcte uitbetaling! ■

De CGM is een handbediend toestel dat gebruikt wordt om het vleespercentage te meten. Het meet op één karkashelft met behulp van een sonde die de zwoerd, vetdikte en carrédikte meet.

Boerenbond